

Dariusz Krawczyk

ORCID: 0000-0003-1823-0309

Biegły sądowy z zakresu komunikacji społecznej i zarządzania

Komunikowanie delegowania społecznego poparcia jako forma pozyskania przychylności elektoratu

<https://doi.org/10.19195/1643-0328.28.5>

Słowa kluczowe: samorząd terytorialny, kampania wyborcza, *public relations*, komunikacja społeczna, wizerunek polityka

Wstęp

Ustawowe ograniczenie liczby kadencji jednoosobowych organów wykonawczych gminy¹, czyli wyłanianych bezpośrednio w wyborach powszechnych wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, spowodować może nasilenie prób delegowania społecznego poparcia. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, po upływie dwóch kadencji, działacz samorządowy nie ma bowiem prawa ubiegania się o reelekcję. Nawet jeśli wciąż pragnie pracować na rzecz wspólnoty lokalnej, a wewnętrznemu przekonaniu o bogatym dorobku towarzyszy wysoki poziom aprobaty mieszkańców. Nie ma jednak przeszkód, aby zgromadzonym kapitałem popularności usiłował obdarzyć wybranego przez siebie kandydata. Ten, w przypadku sukcesu wyborczego, zapewniłby kontynuację dotychczasowej polityki władz gminnych. Rozwiązanie, proste z założenia, kryje jednak wiele niewiadomych. Od kwestii samego funkcjonowania mechanizmu „dziedziczenia” autorytetu po gwarancje realizacji deklarowanej linii programowej. Beneficjent stać się może zakładnikiem cudzej reputacji, a zagrożeniem jest „tworzenie sztucznego wizerunku polityka, który to wizerunek medialny stoi w sprzeczności z osobowymi cechami polityka. Tego typu manipulacja przeważnie zostaje zdemaskowana, przez co polityk staje się niewiary-

¹ 31 stycznia 2018 roku weszła w życie ustawa z 11 stycznia 2018 roku nowelizująca ustawę z dnia 5 stycznia 2011 roku Kodeks wyborczy (Dz.U. z 2011 r. Nr 21, poz. 112). W artykule 11 § 4 sformułowaniem „nie ma prawa wybieralności w wyborach wójta w danej gminie osoba, która została uprzednio dwukrotnie wybrana na wójta w tej gminie” wprowadzono ograniczenie do dwóch kadencji możliwości sprawowania funkcji wójta, burmistrza i prezydenta miasta od wejścia w życie ustawy. W praktyce oznacza to prawdopodobnie, że przepisy o limitach znajdą zastosowanie, począwszy od wyborów przewidzianych na rok 2028.

godny w oczach swojego elektoratu”². Tak naprawdę jednak wyborcy nie mają pewności, że po zwycięstwie wejdzie on w rolę poprzednika. Uzyskanie przedwyborczego wsparcia powszechnie uznanego, lecz ustępującego działacza samorządowego zwykle nie oznacza przecież zawarcia z nim kontraktu czy politycznej umowy „o dzieło”. Nieco inaczej jest w razie przynależności obu stron do struktur partyjnych, które dysponują narzędziami do egzekwowania powziętych ustaleń.

1. Próby wzmocnienia wizerunku dzięki pozyskaniu poparcia autorytetów

Politycy uzyskują wsparcie wyborcze od osób cieszących się charyzmą, poważaniem czy popularnością lub też posiadających autorytet formalny w różnych dziedzinach. Przed wyborami tworzone są społeczne komitety poparcia złożone ze znanych i cenionych intelektualistów, aktorów, naukowców, przedsiębiorców, sportowców itd. Mniej lub bardziej spontanicznemu wsparciu zwolenników, bezpośrednio agitujących w przestrzeni publicznej, towarzyszą działania z wykorzystaniem różnorodnych narzędzi komunikacyjnych. Przekazy kierowane są wówczas do wszystkich zainteresowanych bądź konkretnych adresatów z list subskrypcyjnych, baz danych czy użytkowników konkretnych mediów społecznościowych. Komitety honorowe towarzyszą kandydatom startującym w wyborach wszystkich szczebli. Wskazują właściwą — ich zdaniem — osobę wśród ubiegających się o mandat wójta, burmistrza czy radnego, posła lub senatora, eurodeputowanego, kandydata na urząd prezydenta RP. Często im wyższa stawka, tym liczniejsze jest grono oficjalnych zwolenników zgrupowanych w komitetach. Środki masowego przekazu mogą nawet licytować — „dokładnie 207 nazwisk liczy aktualna lista osobistości ze świata kultury, biznesu i polityki, które zdecydowały się wesprzeć Bronisława Komorowskiego w walce o drugą kadencję (pełna lista w załączniku pod artykułem). W 2010 roku lista liczyła 160 osób”³. Poparcie autorytetów kształtuje zaplanowany wizerunek kandydata i przekładać się może na uzyskany wynik wyborczy.

1.1. Delegowanie społecznego poparcia w działalności politycznej

Chęć kumulowania wysokiego poziomu aprobaty elektoratu jest powodem tworzenia koalicji bądź udzielania poparcia przez polityków swoim bardziej rozpoznawalnym lub lepiej rokującym sojusznikom. Działacz partyjny „namaszczający” innego gracza politycznego uczestniczy w konstruowaniu sieci relacji, mających stworzyć efekt synergii wyborczej bądź przyczynić się do wzmocnienia pozycji obu z nich w różnych układach odniesienia.

² A. Walecka-Rynduch, *Przejawy manipulacji w kształtowaniu wizerunku polityka*. „Efekt Ottingera” w polskiej przestrzeni politycznej, „Naukowy Przegląd Dziennikarski” 2015, nr 3, s. 55.

³ B. Sowa, *Kto wszedł do komitetu poparcia Komorowskiego, a kto z niego wypadł?*, serwis internetowy Dziennik.pl, 26 marca 2015, <https://wiadomosci.dziennik.pl/wybory-prezydenckie/artykuly/485362,lista-nazwisk-komitetu-poparcia-bronislawa-komorowskiego.html> (dostęp: 27.12.2019).

Próby delegowania społecznego poparcia przez polityków są podejmowane nie tylko podczas kampanii wyborczej poprzedzającej głosowanie, ale także po wyborach nierozstrzygniętych w pierwszej turze. Kandydaci mający zmierzyć się w drugiej turze często uzyskują wsparcie, w różnorodnej zresztą formie, od najbliższych programowo rywali, którzy dysponują kapitałem politycznym w postaci tak zwanego twardego elektoratu bądź utrwalonego wizerunku, a zarazem uznają, że ich podane do publicznej wiadomości oświadczenie jest w stanie zmotywować sympatyków do głosowania na wybraną osobę.

Można wówczas zastosować model komunikowania nieagitacyjnego, jak uczynił to Grzegorz Braun⁴, który po pierwszej turze wyborów prezydenckich w 2015 roku zapowiedział oddanie swojego głosu na Andrzeja Dudę. W uzasadnieniu nazwał się „niezmiennie krytycznym recenzentem dotychczasowego dorobku [...] Sz. Kontrkandydata, pana Andrzeja Dudy”, wyrażając jednocześnie przekonanie, że ten jako prezydent „pozostanie przynajmniej w jakiejś mierze zakładnikiem własnych słów o potrzebie obrony wolności, własności i godności Polaków”⁵. Z kolei Polskie Stronnictwo Ludowe przed drugą turą wyborów głowy państwa w 2015 roku⁶ udzieliło poparcia Bronisławowi Komorowskiemu. Wcześniej zarejestrowało własnego kandydata, Adama Jarubasa, marszałka województwa świętokrzyskiego, który uzyskał 1,6% poparcia⁷. Jak podawały wówczas media:

Adam Jarubas mówił, że nie żałuje startu w wyborach. Teraz cieszy się, że obydwaj kandydaci w swoich programach zauważają potrzeby wyborców PSL.

— Chociażby akcent, który usłyszałem w wypowiedzi Bronisława Komorowskiego, o potrzebie ochrony polskiej ziemi. Złośliwie można by powiedzieć, dlaczego mówi się na ten temat dopiero teraz. To są tematy, które warto i trzeba podjąć⁸.

Tak więc rekomendowanie własnemu elektoratowi poparcia innego kandydata nie musi oznaczać w sferze komunikacyjnej bezwarunkowej aprobaty dla beneficjenta. Sugeruje jednak zainteresowanym podjęcie konkretnych decyzji wyborczych, które uwzględniają interes danej partii czy stronnictwa.

Wskazanie kandydata przybiera też formułę agitacyjną, chociażby w wymiarze wzajemnej życzliwości i zrozumienia. Po pierwszej turze były prezydent Aleksander Kwaśniewski udzielił poparcia prezydentowi urzędującemu — Bronisławowi Komorowskiemu:

z pełnym przekonaniem namawiam do głosowania na Bronisława Komorowskiego. 24 maja również będę na niego głosował — powiedział Aleksander Kwaśniewski przed Belwederem.

⁴ Grzegorz Braun, jako jeden z jedenastu zarejestrowanych kandydatów w wyborach prezydenckich w 2015 roku, podczas pierwszej tury uzyskał 124 132 głosy (0,83%).

⁵ Braun: *Zagłosuję na Andrzeja Dudę*, serwis internetowy Fronda.pl, 13 maja 2015, <https://www.frona.pl/a/braun-zaglosuje-na-andrzeja-dude,51332.html> (dostęp: 27.12.2019).

⁶ Pierwsza tura wyborów prezydenckich odbyła się 10 maja, a druga 24 maja 2015 roku — *Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej*, <https://prezydent2015.pkw.gov.pl> (dostęp: 24.12.2019).

⁷ Adam Jarubas 10 maja 2015 roku uzyskał 238 761 ważnych głosów — serwis Państwowej Komisji Wyborczej, <https://prezydent2015.pkw.gov.pl> (dostęp: 24.12.2019).

⁸ Chmielnik. *PSL popiera Bronisława Komorowskiego*, serwis informacyjny Radia Kielce, 17 maja 2015, <https://m.radio.kielce.pl/post-32665> (dostęp: 24.12.2019).

— Pan prezydent Aleksander Kwaśniewski zawsze prezentował postawę, która jest bliska także mnie — odpowiedział Bronisław Komorowski⁹.

Wskazanie politycznego „spadkobiercy” nie musi oczywiście nastąpić przed drugą turą. W wyborach prezydenckich w 1995 roku¹⁰ zarejestrowanych zostało siedemnastu kandydatów. Po upływie około miesiąca od rozpoczęcia kampanii wyborczej między innymi Leszek Moczulski¹¹ wycofał swą kandydaturę na rzecz Lecha Wałęsy. Beneficjent deklaratywnie miał otrzymać głosy określonych środowisk, gdyż „rezygnując z walki wyborczej, L. Moczulski poparł L. Wałęsę, wskazując przy tym elektorat, o którego poparcie zabiegał”¹², czyli chrześcijańskiej prawicy o rodowodzie narodowym i niepodległościowym. W tym przypadku poparcie ustępującego kandydata zostało więc „przekazane” przed pierwszą turą głosowania.

Formą zarządzania społeczną przychylnością elektoratu mogą być też prawyborzy służące wyłonieniu osoby z największym poparciem wśród członków danej partii lub koalicji. W kraju

pierwsze próby przeprowadzenia prawyborów na wzór amerykański miały miejsce w 1995 roku. Wówczas ugrupowania prawicowe i centrowe podjęły próbę wyłonienia wspólnego kandydata na fotel prezydenta. Konsolidacja tych środowisk miała na celu stworzenie silnej przeciwwagi dla sił lewicowych¹³.

Informacje o możliwości przekazywania poparcia po pierwszej turze, ale podawane jeszcze przed wyborami, mogą być też formą gry politycznej, jak na przykład wiadomość, iż „szef klubu KO Borys Budka ma nadzieję, że Szymon Hołownia w drugiej turze wyborów prezydenckich udzieli wsparcia kandydatowi Platformy”¹⁴.

1.2. Znaczenie rekomendacji kandydata w wyborach samorządowych

Próby przekazywania społecznego poparcia uzyskanego przez popularnego polityka na rzecz ideowego lub partyjnego „następcy” odbywają się również w samorządzie terytorialnym. Szczególnie po 2002 roku, czyli wejściu w życie ustawy o bezpośrednim wyborze

⁹ *Wybory prezydenckie 2015. Kwaśniewski namawia do głosowania na Komorowskiego*, „Gazeta Wyborcza” 12 maja 2015, https://wyborcza.pl/1,75398,17902020,Wybory_prezydenckie_2015__Kwasniewski_namawia_do_glosowania.html (dostęp: 24.12.2019).

¹⁰ Pierwsza tura wyborów odbyła się 5 listopada, a druga 19 listopada 1995 roku. Ostatecznie na Aleksandra Kwaśniewskiego oddano 51,72% ważnych głosów — *Obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej z dnia 20 listopada 1995 roku o wynikach głosowania i wyniku wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w drugiej turze głosowania, przeprowadzonej w dniu 19 listopada 1995 roku* (Dz.U. z 1995 r. Nr 131, poz. 636).

¹¹ Zrezygnowali też Marek Markiewicz i Bogdan Pawłowski, popierając Lecha Wałęsę, oraz Lech Kaczyński na rzecz Jana Olszewskiego.

¹² A. Stępińska, *Marketingowe strategie wyborcze. Wybory prezydenckie w Polsce (1990–2000)*, Poznań 2004, s. 267.

¹³ A. Adamczyk, *Instytucja prawyborów w Polsce. Prawyborzy prezydenckie (1995–2005)*, „Przegląd Politologiczny” 2011, nr 3, s. 120.

¹⁴ *Budka liczy na poparcie Hołowni w drugiej turze wyborów prezydenckich kandydata PO*, serwis informacyjny TVP Info, 3 grudnia 2019, <https://www.tvp.info/45608149/budka-liczy-na-poparcie-holowni-w-drugiej-turze-wyborow-prezydenckich-kandydata-po> (dostęp: 24.12.2019).

wójta, burmistrza i prezydenta miasta¹⁵, gdyż wcześniej, czyli w latach 1990–2002, kolegialnym organem wykonawczym gminy był zarząd wybierany przez radę gminy. Biorąc pod uwagę ustawowy limit dwukadencyjności¹⁶, tego typu działania, dające rękojmię stabilizacji i realizacji programu poprzednika, zapewne będą coraz powszechniejsze.

W przypadku wyborów samorządowych wielu kandydatów występuje jako niezależni przedstawiciele lokalnych stowarzyszeń, organizacji czy ruchów społecznych. Wybory te charakteryzują się: niższym stopniem partycypacji politycznej wynikającym z mniejszej polityzacji, a tym samym mobilizacji wyborców; traktowaniem ich przez obywateli jako sposobu wyrażenia niezadowolenia z rządzących oraz mniejszą ilością powodów do głosowania strategicznego (wówczas następuje głosowanie zgodne z naturalnymi preferencjami, czego skutkiem jest większe poparcie dla małych partii)¹⁷.

Kolejne reelekcje wójtów, burmistrzów i prezydentów świadczą o lojalności mieszkańców wobec konkretnych osób sprawujących władzę oraz przekonaniu o ich pozytywnej roli w rozwoju danej miejscowości. Można zaryzykować stwierdzenie, że wizerunek lokalnego włodarza, od lat zarządzającego gminą, jest nie tylko dobrem osobistym prawnie chronionym¹⁸, lecz staje się rodzajem symbolu czy wręcz znaku towarowego¹⁹ identyfikującego jakość życia wspólnoty samorządowej i stabilizującego sytuację polityczną.

W samorządzie poparcia zwykle udzielają kandydaci, którzy zostali wykluczeni z udziału w drugiej turze wyborów, komitety wyborcze lub partie polityczne. Przykładowo: w 2018 roku, po pierwszej turze wyborów mających wyłonić prezydenta Gdań-

¹⁵ Ustawa z dnia 20 czerwca 2002 roku o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta (Dz.U. z 2002 r. Nr 113, poz. 984).

¹⁶ Przekształcenia polegające między innymi na wydłużeniu do pięciu lat kadencji oraz ograniczeniu ich liczby dla jednoosobowego organu wykonawczego gminy wprowadzone zostały ustawą z dnia 11 stycznia 2018 roku o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększenia udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 130).

¹⁷ A. Turska-Kawa, *Determinanty chwiejności wyborczej*, Katowice 2015, s. 32.

¹⁸ Wizerunek zaliczany jest do dóbr osobistych pozostających pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. Kodeks cywilny w artykule 24 § 1 stanowi, że ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może nie tylko żądać zaniechania tego działania (poza sytuacjami, gdy nie jest ono bezprawne), ale także — w razie dokonanego naruszenia — żądać od sprawcy dopełnienia czynności potrzebnych do usunięcia powstałych skutków. Obejmuje to między innymi złożenie oświadczenia o odpowiedniej treści i w właściwej formie. Ponadto na zasadach przewidzianych w kodeksie można również żądać między innymi zadośćuczynienia pieniężnego — na podstawie ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku Kodeks cywilny (Dz.U. z 1964 r. Nr 16, poz. 93). Szczegółowe zasady ochrony wizerunku precyzuje artykuł 81 ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych, który stanowi, że „rozpowszechnianie wizerunku wymaga zezwolenia osoby na nim przedstawionej”. Obok sytuacji, gdy „w razie braku wyraźnego zastrzeżenia zezwolenie nie jest wymagane, jeżeli osoba ta otrzymała umówioną zapłatę za pozowanie”, zezwolenia nie wymaga też rozpowszechnianie wizerunku: (1) osoby powszechnie znanej, jeżeli wizerunek wykonano w związku z pełnieniem przez nią funkcji publicznych, w szczególności politycznych, społecznych, zawodowych, oraz (2) osoby stanowiącej jedynie szczegół całości, takiej jak zgromadzenie, krajobraz, publiczna impreza — na podstawie ustawy z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 1994 r. Nr 24, poz. 83).

¹⁹ W myśl artykułu 120 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 roku Prawo własności przemysłowej „znakem towarowym może być każde oznaczenie umożliwiające odróżnienie towarów jednego przedsiębiorstwa od towarów innego przedsiębiorstwa”, a w szczególności „wyraz, włącznie z nazwiskiem” (Dz.U. z 2001 r. Nr 49, poz. 508).

ska, Jarosław Wałęsa²⁰, który uzyskał trzeci w kolejności wynik, odpadł z dalszej rywalizacji. Zarząd Regionu Pomorskiego Platformy Obywatelskiej podjął wówczas uchwałę o udzieleniu poparcia Pawłowi Adamowiczowi²¹ w konfrontacji z Kacprem Płażyńskim²². Dokument zawierał jednocześnie apel „o liczny udział w wyborach w dniu 4 listopada 2018 roku”²³.

Podobne działania, wymuszone przez doraźną sytuację wyborczą, zgodne są jednak z normami regulującymi funkcjonowanie partii. Statut PO określający kompetencje zarządu struktur regionalnych wymienia bowiem między innymi „wyrażanie zgody na kandydowanie z innego komitetu” przez członków partii, a punkt dotyczący „prowadzenia polityki Platformy w regionie”²⁴ umożliwia udzielanie poparcia kandydatom reprezentującym konkurencyjne dotychczas komitety wyborcze. Podobnie jak statut PiS, który „udzielanie upoważnień do reprezentowania PiS w organizacjach lub strukturach powstałych w wyniku porozumień zawartych przez PiS, w tym o charakterze wyborczym”, w pierwszym rzędzie lokuje w sferze kompetencji prezesa partii²⁵.

2. Wybory samorządowe w 2014 roku. Przekazanie poparcia ustępującego prezydenta Katowic

Jednym z bardziej znanych przypadków rezygnacji z ubiegania się o reelekcję, w dużym mieście na prawach powiatu, była w 2014 roku sprawa prezydenta Katowic. Szeroko komentowano w środkach masowego przekazu, iż „rządzący od 16 lat Katowicami bezpartyjny Piotr Uszok poinformował, że nie będzie po raz piąty ubiegał się o fotel prezydenta Katowic”²⁶. Będąc radnym wybranym w pierwszych wolnych wyborach do samorządu w 1990 roku, potem od 1994 roku wiceprezydentem Katowic, a następnie zarządzając miastem jako jednoosobowy organ władzy wykonawczej, Piotr Uszok wypracował wyjątkową rozpoznawalność i cieszył się znacznym poparciem społecznym. Dla zdyskontowania jego wizerunku jeszcze w 2002 roku stworzono ugrupowanie o zasięgu miejskim pod nazwą „Forum Samorządowe i Piotr Uszok”.

²⁰ Jarosław Wałęsa zgłoszony przez Koalicyjny Komitet Wyborczy „Platforma. Nowoczesna Koalicja Obywatelska” uzyskał w pierwszej turze wyborów 58 561 głosów (27,77%) — serwis Państwowej Komisji Wyborczej, <https://wybory2018.pkw.gov.pl> (dostęp: 27.12.2019).

²¹ Zgłoszonemu przez Komitet Wyborczy Wyborców Pawła Adamowicza „Wszystko dla Gdańska”.

²² Reprezentował Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość.

²³ Uchwała nr 3/10/2018 Zarządu Regionu Pomorskiego Platformy Obywatelskiej z 26 października 2018 roku w sprawie udzielenia poparcia w drugiej turze wyborów na Prezydenta Miasta Gdańska.

²⁴ Cytowane kompetencje zarządu określa § 48, ustęp 1, punkty f oraz b *Statutu Platformy Obywatelskiej RP* przyjętego przez Krajową Konwencję PO RP w dniu 21 października 2017 roku.

²⁵ Artykuł 15, ustęp 2, punkt 7 *Statutu Prawa i Sprawiedliwości* opublikowanego 4 lipca 2019 roku na oficjalnej stronie internetowej partii pod adresem <http://pis.org.pl> (dostęp: 14.01.2020).

²⁶ *Piotr Uszok nie będzie walczył o fotel prezydenta Katowic*, serwis internetowy TVN24.pl, 16 września 2014, <https://tvn24.pl/wideo/z-anteny/piotr-uszok-nie-bedzie-walczy-l-o-fotel-prezydenta-katowic,1340477.html> (dostęp: 15.01.2020).

Przypomnijmy, że ustępujący w 2014 roku prezydent został wybrany — jeszcze przez radnych — 3 listopada 1998 roku, a następnie, począwszy od roku 2002, wygrywał wybory bezpośrednie — w roku 2006 w pierwszej turze pokonał ośmiu kontrkandydatów, zdobywając 73,01% głosów, i w 2010 roku zwyciężył, również w pierwszej turze, z trzema rywalami, po zdobyciu 51,61% głosów²⁷.

Tymczasem niespodziewanie dla opinii publicznej

już we wrześniu 2014 roku poinformował o rezygnacji z ubiegania się o ponowny wybór na prezydenta Katowic. Poparł za to kandydaturę ówczesnego wiceprezydenta Marcina Krupy, który jednocześnie stał się liderem tej formacji. Komitet — co należy jednak podkreślić — był kojarzony przede wszystkim z Piotrem Uszkiem, postacią znaną w Katowicach i jednocześnie bardzo popularną²⁸.

Piotr Uszok w liście do mieszkańców wyraźnie wskazywał osobę, której przekazywał swoje poparcie:

proszę Was o dalsze zaangażowanie i wsparcie dla rozwoju naszego miasta, którego wyrazem będzie Wasz udział w wyborach samorządowych 16 listopada. Szanując prawa demokracji i kierując się odpowiedzialnością i troską o dalsze losy Katowic, proszę w wyborach prezydenckich o oddanie głosu na doktora Marcina Krupę, od czterech lat wiceprezydenta Katowic. To katowiczanie, który z wielką pasją i uczciwością pracuje na rzecz miasta²⁹.

W 2014 roku sytuację wizerunkową na terenie Katowic komplikowało zarejestrowanie Aleksandra Uszoka, bratanka urzędującego prezydenta, jako kandydata Ruchu Autonomii Śląska. Aleksander Uszok określany był w mediach „krewnym” lub „krewniakiem” prezydenta Piotra Uszoka, a sam na pytanie dziennikarzy, czy nazwisko pomoże mu w wyborach, odpowiadał: „na pewno nie zaszkodzi. W sprawy miasta i samorządu jestem zaangażowany od wielu lat. Do tej pory nie brałem pod uwagę opcji kandydowania w wyborach również z powodów rodzinnych”³⁰. Podkreślał też:

jestem krewnym Piotra Uszoka, ale nie chciałbym na tym bazować, bo od dobrych kilku lat aktywnie działam w Katowicach i w regionie [...]. Jak dotąd zajmowałem się głównie sprawami regionalnymi, nie brałem pod uwagę kandydowania w Katowicach. Decyzja Piotra Uszoka diametralnie zmieniła sytuację i postanowiłem włączyć się do rozgrywek³¹.

Oddział „Gazety Wyborczej” w tekście *RAS: Oto nowa, lepsza wersja Piotra Uszoka* prezentował kandydata: „Ruch Autonomii Śląska ogłosił we wtorek, że jego kandydatem na prezydenta Katowic jest Aleksander Uszok, kierownik w Miejskim Domu Kultury

²⁷ Dane Państwowej Komisji Wyborczej opublikowane w serwisach internetowych: wybory2010.pkw.gov.pl oraz wybory2006.pkw.gov.pl (dostęp: 15.01.2020).

²⁸ B. Podsiadło, *Lokalne komitety wyborcze w wyborach samorządowych w Katowicach w 2014 roku na tle ich genezy i historycznego rozwoju*, „Vademecum Śląsk” 2014, nr 2, s. 99.

²⁹ Piotr Uszok *listy pisze. Prokuratura i policja czytają. Kłopoty prezydenta Katowic*, serwis informacyjny telewizji TVS, 31 października 2014, <https://tvs.pl/informacje/piotr-uszok-zlamal-prawo/> (dostęp: 19.12.2019).

³⁰ J. Przybytek, *Aleksander Uszok kandydatem RAS na prezydenta Katowic*, „Dziennik Zachodni” 23 września 2014, <https://dziennikzachodni.pl/aleksander-uszok-kandydatem-ras-na-prezydenta-katowic-rozmowa/ar/3584021> (dostęp: 20.12.2019).

³¹ *Wybory samorządowe: Uszok kandydatem RAS na prezydenta Katowic*, serwis informacyjny RMF24.pl, 23 września 2014, <https://www.rmfm24.pl/raporty/raport-samorzad-2014/news/news-wybory-samorzadowe-uszok-kandydatem-ras-na-prezydenta-katowic,nId,1504108> (dostęp: 20.12.2019).

w Piotrowicach i krewny ustępującego prezydenta³². Prasa pisała również: „wcześniej nie chciał startować przeciwko wujkowi. Teraz, gdy Piotr Uszok ogłosił odejście, wszystko się zmienia”³³.

Ostatecznie w wyborach samorządowych z 2014 roku swoich kandydatów w rywalizacji o fotel prezydenta Katowic zgłosiło osiem komitetów wyborczych³⁴. Podczas pierwszej tury głosowania, która odbyła się 16 listopada, Marcin Krupa zgłoszony przez Komitet Wyborczy Wyborców „Forum Samorządowe i Piotr Uszok” zdobył najwięcej spośród wszystkich ośmiu kandydatów — 43,09% głosów. Oznaczało to jednak drugą turę wyborów. Marcin Krupa, który 30 listopada zmierzył się z Andrzejem Sośnierzem³⁵, uzyskał poparcie 53 165 katowiczian, zdobywając 71,31% głosów³⁶ i wygrywając wybory³⁷. Był to przykład efektywnego przekazania kapitału społecznej aprobaty gromadzonego latami przez Piotra Uszoka. Dostrzegali to również oponenti nowego prezydenta. Kontrkandydat podziękował swoim wyborcom i pogratulował zwycięstwa Marcinowi Krupie. Jego zdaniem to jednak wynik nie samego Marcina Krupy, a politycznego tandemu „Krupa–Uszok”. Wynik wyborów, zdaniem Sośnierza, to dowód na to, że większości katowiczian zabrakło odwagi, aby postawić na duże zmiany w mieście³⁸.

3. Wybory przedterminowe w 2020 roku.

Wiceprezydent Gliwic rekomendowany przez senatora

Urzędujący przez ponad dwadzieścia sześć lat prezydent Gliwic Zygmunt Frankiewicz w 2019 roku zakomunikował, że zamierza kandydować w wyborach do Senatu. Po uzyskaniu przez prezydenta Gliwic mandatu senatora³⁹ premier Mateusz Morawiecki,

³² P. Jedlecki, RAŚ: *Oto nowa, lepsza wersja Piotra Uszoka*, „Gazeta Wyborcza. Katowice” 23 września 2014, https://katowice.wyborcza.pl/katowice/1,35063,16691824,RAS__Oto_nowa_lepsza_wersja_Piotra_Uszoka.html (dostęp: 20.12.2019).

³³ P. Jedlecki, *Nie Piotr, to może Aleksander? Krewny Uszoka może wystartować w wyborach prezydenckich*, „Gazeta Wyborcza. Katowice” 18 września 2014, https://katowice.wyborcza.pl/katowice/1,35063,16663844,Nie_Piotr_to_moz_e_Aleksander_Krewny_Uszoka_moz_e.html (dostęp: 20.12.2019).

³⁴ W pierwszej turze wyborów o poparcie mieszkańców Katowic starały się: Koalicyjny Komitet Wyborczy SLD Lewica Razem (Marek Szczerbowski uzyskał 4,60% głosów), Komitet Wyborczy Platforma Obywatelska RP (Arkadiusz Godlewski — 15,59%), Komitet Wyborczy Polskie Stronnictwo Ludowe (Adam Stach — 0,33%), Komitet Wyborczy Prawo i Sprawiedliwość (Andrzej Sośnierz — 22,09%), Komitet Wyborczy Ruch Autonomii Śląska (Aleksander Uszok — 5,42%), Komitet Wyborczy Wyborców „My z Katowic” (Krystyna Doktorowicz — 3,33%), Komitet Wyborczy Wyborców „Forum Samorządowe i Piotr Uszok” (Marcin Krupa — 43,09%), Komitet Wyborczy Wyborców Jerzego Ziętka (Jerzy Ziętek — 5,55%).

³⁵ W drugiej turze wyborów 30 listopada 2014 roku Andrzej Sośnierz uzyskał 28,69% głosów.

³⁶ Dane Państwowej Komisji Wyborczej udostępnione na oficjalnej stronie internetowej pod adresem <https://samorząd2014.pkw.gov.pl> (dostęp: 19.12.2019).

³⁷ Frekwencja podczas pierwszej tury bliska była 40% (39,34%), a w trakcie drugiej tury wyniosła 31,16%

³⁸ *Wyniki wyborów w Katowicach: Marcin Krupa nowym prezydentem Katowic! Pokonał Andrzeja Sośnierza!*, serwis informacyjny telewizji TVS, 30 listopada 2014 roku, <https://tvs.pl/informacje/wyniki-wyborow-w-katowicach-marcin-krupa-nowym-prezydentem-katowic-pokonal-andrzeja-sosnierza/> (dostęp: 19.12.2019).

³⁹ Zygmunt Frankiewicz reprezentujący komitet wyborczy „Koalicja Obywatelska PO .N iPL Zieloni” podczas wyborów zarządzonych na 13 października 2019 uzyskał 61,09% głosów w Senackim Okręgu Wyborczym nr 70 — serwis Państwowej Komisji Wyborczej, <https://sejmsenat2019.pkw.gov.pl> (dostęp: 17.01.2020).

zgodnie z Kodeksem wyborczym⁴⁰, zarządził przedterminowe wybory na 5 stycznia 2020 roku⁴¹. Jednocześnie nowy senator od razu wskazał mieszkańcom osobę, którą zarekomendował im jako swojego następcę. Wskazał Adama Neumanna, który od 2006 roku był wiceprezydentem:

jestem absolutnie pewien, że właściwą osobą [...] będzie mój wieloletni współpracownik — dotychczasowy zastępca — Adam Neumann, który będzie ubiegał się o poparcie gliwiczian w przedterminowych wyborach [...]. Gorąco apeluję o udział w wyborach prezydenta miasta i o oddanie głosu na Adama Neumanna⁴².

Podobnie jak w analizowanym przypadku wyborów w Katowicach w 2014 roku, gdy nazwa komitetu wyborczego zawierała nazwisko popularnego, lecz ustępującego prezydenta Piotra Uszoka, w Gliwicach Adama Neumanna zarejestrował komitet „Koalicja dla Gliwic Zygmunta Frankiewicza”. Sam zainteresowany, podając powody ubiegania się o urząd prezydenta, oświadczył: „zachęcił mnie do tego także Zygmunt Frankiewicz, wieloletni prezydent Gliwic, który przesądził o kierunku i dynamice zmian zachodzących w mieście w ostatnim ćwierćwieczu”⁴³. Zygmunt Frankiewicz spójnie z nim deklarował:

Adam Neumann to mój wieloletni zastępca. Przez ostatnie lata razem zarządzaliśmy Gliwicami. Wspólnie z Adamem Neumannem oraz naszymi współpracownikami wyznaczyliśmy wysokie standardy w zarządzaniu miastem [...]. Gliwice potrzebują sprawdzonego Prezydenta, dlatego swój głos oddam na Adama Neumanna!⁴⁴

Wzajemne relacje komunikacyjne między byłym prezydentem, który został parlamentarzystą, a kandydatem na prezydenta kształtować miały wśród elektoratu poczucie stabilizacji i kontynuacji dotychczasowej polityki uosabianej przez Zygmunta Frankiewicza. Oprócz prób pozyskania społecznego poparcia, zdobytego w ciągu dwudziestu sześciu lat urzędowania poprzednika, Adam Neumann prowadził też standardową kampanię wyborczą. W skład liczącego dwadzieścia jeden osób Honorowego Komitetu Poparcia weszli między innymi:

Zygmunt Frankiewicz — dotychczasowy prezydent Gliwic, senator RP, Jerzy Buzek — b. premier RP, b. przewodniczący Parlamentu Europejskiego, Janusz Steinhoff — b. wicepremier RP, przewodniczący rady Krajowej Izby Gospodarczej, Jan Olbrycht — pierwszy marszałek województwa śląskiego, europarlamentarzysta, Aleksandra Dulciewicz — prezydent Gdańska, Jacek Karnowski — prezydent Sopotu⁴⁵.

⁴⁰ Artykuł 474 § 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 roku Kodeks wyborczy stanowi między innymi, że „w razie konieczności przeprowadzenia wyborów wójta przed upływem kadencji z przyczyn określonych w ustawach, Prezes Rady Ministrów zarządza, w drodze rozporządzenia, wybory przedterminowe” (Dz.U. z 2011 r. Nr 21, poz. 112).

⁴¹ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 6 listopada 2019 roku w sprawie przedterminowych wyborów prezydenta miasta Gliwice w województwie śląskim (Dz.U. z 2019 r. poz. 2160).

⁴² Z. Frankiewicz, *Drodzy Gliwiczanie*, oficjalna strona internetowa Zygmunta Frankiewicza, 29 listopada 2019, <http://www.frankiewicz.pl> (dostęp: 17.01.2020).

⁴³ Cytat ze sformułowania otwierającego oficjalną stronę internetową Adama Neumanna pod adresem <https://adamneumann.pl> (dostęp: 16.01.2020).

⁴⁴ Deklaracja poparcia opublikowana na stronie internetowej Adama Neumanna pod adresem <https://adamneumann.pl> (dostęp: 16.01.2020).

⁴⁵ Skład komitetu poparcia opublikowany na stronie internetowej Adama Neumanna pod adresem <https://adamneumann.pl> (dostęp: 16.01.2020).

Biorąc po uwagę scenę polityczną — Adama Neumanna popierała Koalicja Obywatelska⁴⁶, a Janusza Moszyńskiego, wyznaczanego przez premiera do pełnienia obowiązków prezydenta Gliwic do czasu przedterminowych wyborów, utożsamiano z rządzącym ugrupowaniem PiS. Co ciekawe,

dość nieoczekiwanie Moszyńskiego poparł za to szef regionalnych struktur Sojuszu Lewicy Demokratycznej Marek Balt. Kandydatem Lewicy na prezydenta Gliwic miał być pierwotnie Marek Widuch, były poseł i wiceprezes Parku Śląskiego. Nie zebrał on jednak odpowiedniej liczby głosów [...]. Posłowie Lewicy z Górnego Śląska w specjalnym oświadczeniu podkreślali jednak później, że nie popierają żadnego kandydata na prezydenta Gliwic. Niektórzy nieoficjalnie przyznali nam, że Marek Balt wyszedł przed szereg ze swoją deklaracją, a jego stanowisko nie jest dla nich zobowiązujące⁴⁷.

W wyborach zarejestrowano jeszcze dwóch kandydatów: Kajetana Gorniga (KWW „Dla Gliwic Kajetan Gornig Dominik Dragon”), byłego gliwickiego radnego, który przed wyborami samorządowymi w 2018 roku zrezygnował z ubiegania się o głosy, gdy z list wyborczych Platformy Obywatelskiej nagle usunięty został inny radny — Dominik Dragon. Czwartym kandydatem był Andrzej Gillner (KWW Andrzeja Gillnera „Efektywnie dla Gliwic”), były dyrektor Gliwickiego Centrum Organizacji Pozarządowych, którego część wyborców pamiętała jeszcze jako radnego pierwszej kadencji (1990–1994) Rady Miejskiej po reaktywacji samorządności w Polsce. Dwóch kolejnych chętnych nie zostało zarejestrowanych, z racji braku wymaganych przepisami list, zawierających po trzy tysiące zweryfikowanych podpisów osób uprawnionych do głosowania. Dotyczyło to: Marka Widucha (Lewica) i Włodzimierza Koraba-Karpowicza (Konfederacja).

Ostatecznie w wyborach przeprowadzonych 5 stycznia 2020 roku Adam Neumann otrzymał 24 854 głosy (co oznaczało, że zwycięstwo w pierwszej turze zapewniły mu 573 głosy), czyli 51,2%. Natomiast Janusz Moszyński — 25,1% (12 180 głosów), Kajetan Gornig — 18,3% (8905), a Andrzej Gillner — 5,4% (2622)⁴⁸. Starania o przekonanie elektoratu do potrzeby kontynuacji dotychczasowej linii rozwoju miasta zakończyły się sukcesem, a lokalne media komentowały: „nowy prezydent nie wygrał wyborów tylko dlatego, że był kandydatem Frankiewicza. Udźwignął tę rolę”⁴⁹.

⁴⁶ Powołany przed wyborami samorządowymi w 2018 roku komitet wyborczy „Platforma. Nowoczesna Koalicja Obywatelska” podczas wyborów parlamentarnych w roku 2019 występujący jako koalicyjny komitet wyborczy „Koalicja Obywatelska PO .N iPL Zieloni”.

⁴⁷ T. Czoik, *Fikcyjne konto na Facebooku, awantura wokół Piasta. Kampania prezydencka w Gliwicach obfitowała w emocje*, „Gazeta Wyborcza. Gliwice” 31 grudnia 2019, <https://gliwice.wyborcza.pl/gliwice/7,95519,25556346,fikcyjne-konto-na-facebooku-wojna-wokol-piasta-kampania-prezydencka.html> (dostęp: 8.01.2020).

⁴⁸ Na podstawie protokołu „Wyników głosowania i wyników wyborów Prezydenta Miasta Gliwice” sporządzonego 6 stycznia 2020 roku przez Miejską Komisję Wyborczą w Gliwicach. Protokół opublikowano na stronie Delegatury Krajowego Biura Wyborczego w Katowicach pod adresem <https://katowice.kbw.gov.pl> (dostęp: 16.01.2020).

⁴⁹ M. Szewczyk, *Krajobraz po wyborach*, „Gazeta Miejska. Gliwice” nr 954 z 8–13 stycznia 2020, s. 6.

3.1. Zakłócenia wizerunkowe w zarządzaniu społecznym poparciem

Na przykładzie opisanych wyborów przedterminowych w Gliwicach wskazać można na zakłócenia w procesie delegowania społecznego poparcia dla kandydata. Senator wybrany z listy „Koalicja Obywatelska PO .N iPL Zieloni” rekomendował swojego bezpośredniego współpracownika i zastępcę Adama Neumanna, który również uzyskał poparcie tego ugrupowania. Tymczasem formuła wsparcia, różnice w postrzeganiu jego zasad oraz uwarunkowania personalne miały negatywny wydzźwięk wizerunkowy dla kandydata. Doszło do tego, że w rozmowie z dziennikarzem lokalnego czasopisma Adam Neumann, mówiąc o żonie lidera Koalicji Obywatelskiej, stwierdził: „ona chce być wiceprezydentem. Składała mi taką propozycję wraz ze swoim mężem. Nawet zaproponowali pisemne porozumienie z Zygmuntem Frankiewiczem i ze mną. Oferowali opłaconą przez nich pomoc w kampanii”⁵⁰. W odpowiedzi Borys Budka skrytykował Adama Neumanna w ogólnopolskim programie radia RMF FM, zarzucając, że popierany przez Koalicję Obywatelską kandydat rozmija się z prawdą, i potwierdzając skierowanie przeciwko niemu pozwu do sądu⁵¹. Następnie Adam Neumann wydał w tej sprawie specjalne oświadczenie:

w związku z oskarżeniami o kłamstwo, jakie pod moim adresem sformułował Borys Budka w rozmowie z redaktorem Robertem Mazurkiem z RMF FM, oświadczam, że podczas spotkania 6 listopada otrzymałem od Katarzyny Kuczyńskiej-Budki propozycję wsparcia w kampanii w zamian za stanowisko wiceprezydenta, w tym propozycję zawarcia pisemnego porozumienia ze mną i Zygmuntem Frankiewiczem w tej sprawie. Katarzyna Kuczyńska-Budka oświadczyła również, że w razie odmowy przyjęcia tej propozycji będzie wspierać w kampanii innego kandydata [...]. Cenię sobie zarówno poparcie w wyborach na prezydenta Gliwic, jakiego udzieliła mi Koalicja Obywatelska (mimo deklaracji pani Katarzyny Kuczyńskiej-Budki), jak również współpracę z radnymi KO w Radzie Miasta Gliwice⁵².

Rozbieżności, których efektem był brak wypracowanego wspólnego stanowiska wobec agitacji wyborczej na rzecz kandydata, mogły stanowić i zapewne stanowiły zagrożenie wizerunkowe.

W okresie poprzedzającym głosowanie doszło też do innych działań komunikacyjnych, których źródłem był zresztą ten sam wywiad w prasie lokalnej. Adam Neumann zaznaczył w nim: „PiS stara się sprawiać wrażenie, że nie wystawia w Gliwicach kandydata. A przecież Janusz Moszyński jest kandydatem PiS-u i o tym wszyscy wiedzą. Kajetan Gornig też jest wspierany przez PiS”⁵³. Sprawa została skierowana do sądu, który w trybie wyborczym postanowił „zakazać uczestnikowi postępowania Adamowi Neumannowi rozpowszechniania nieprawdziwych informacji, iż Kajetan Gornig jest wspierany

⁵⁰ *Ostatnie 26 lat to niesłuchanie dobrze wykonana praca dla miasta*, „Gazeta Miejska. Gliwice” nr 951 z 3–9 grudnia 2019, s. 8.

⁵¹ Poranna rozmowa w RMF FM z 16 grudnia 2019 roku udostępniona na profilu FB radia RMF FM (dostęp: 28.12.2019).

⁵² Oświadczenie Adama Neumanna przy materiale *Borys Budka ostro o Adamie Neumannie: „Kłamię i będzie za te słowa odpowiadał przed sądem”* opublikowane 17 grudnia 2019 roku w serwisie internetowym pod adresem <https://www.24gliwice.pl> (dostęp: 18.12.2019).

⁵³ *Ostatnie 26 lat to niesłuchanie dobrze wykonana praca dla miasta...*

przez PiS”. A także nakazał opublikowanie sprostowania⁵⁴. Ten problem wizerunkowy był już jednak wynikiem rywalizacji wyborczej z konkurentami politycznymi, a nie konsekwencją „poparcia” udzielonego przez ugrupowanie sprzyjające kandydatowi.

4. Podsumowanie

Na decyzje wyborcze wpływają różnorodne czynniki. W mniejszych gminach decydujący może być bezpośredni kontakt z kandydatem na radnego, wójta czy nawet burmistrza. Jednomandatowe okręgi wyborcze również sprzyjają nawiązywaniu bliższych relacji między osobami korzystającymi z biernego prawa wyborczego a społecznością lokalną. Istotne są wówczas zindywidualizowane metody kształtowania wizerunku. Większy obszar agitacji determinuje wykorzystanie technik reklamowych oraz środków masowego przekazu. Bezspornie „mediatyzacja polityki jest nieodłącznym elementem procesu budowania politycznej świadomości obywateli, zwłaszcza w okresach kampanii wyborczych, kiedy występuje największe natężenie treści kształtujących wizerunek poszczególnych partii”⁵⁵. Wizerunek medialny wpływa na postrzeganie kandydatów nie tylko w wyborach prezydenta kraju, eurodeputowanego czy parlamentarzysty. W przypadku dużych miejscowości, a szczególnie miast na prawach powiatu, dotyczy to również wyborów samorządowych. Korzystając ze środków masowego przekazu oraz mediów społecznościowych, odbiorcy wyrabiają sobie zdanie o postawie, programie czy cechach osoby, na którą mogą oddać głos. Niebagatelne znacznie ma przy tym upublicznienie informacji o wsparciu kandydata przez osobistości cieszące się społecznym autorytetem. Dla postaci wchodzącej dopiero na scenę polityczną lub posiadającej doświadczenie, niewzbogacone jednak wystarczającym poziomem rozpoznawalności, poparcie takie może odgrywać rolę decydującą.

Przy założeniu utrzymania limitu dwukadencyjności od 2028 roku w wyborach samorządowych obowiązywać będzie zakaz ubiegania się o reelekcję przez dotychczasowych lokalnych liderów. Osoby sprawujące — nierzadko od wielu lat — urzędy wójta, burmistrza czy prezydenta zapewne wskażą wówczas wyborcom swoich „następców”.

Liczące się partie polityczne wytypują nowych ludzi posiadających ich rekomendację do startu w wyborach samorządowych. Kandydaci bezpartyjni lub reprezentujący komitety wyborcze o zasięgu miejskim, powiatowym czy gminnym zapewne bazować będą na delegowaniu poparcia czy wręcz „dziedziczeniu” przychylności elektoratu. Opisane przykłady dokumentują, że pozytywna opinia popularnego, lecz ustępującego działacza wpływa na zachowania wyborców, zainteresowanych utrzymaniem dotychczasowego kierunku zarządzania daną miejscowością. Oznacza to aktywizację sympatyków, a także mobilizację lub przynajmniej zwrócenie uwagi tej części elektoratu, która pragnie uniknąć gwałtownych zmian, destabilizacji czy chociażby nieprzewidywalności.

⁵⁴ Zgodnie z postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Katowicach, po rozpoznaniu sprawy w trybie wyborczym, w dniu 9 grudnia 2019 roku.

⁵⁵ S. Zawadzka, *Wizerunek partii prawicowo-populistycznych w polskich mediach na przykładzie Alternatywy dla Niemiec*, „Com.press” 2019, nr 2, s. 45.

Efektywne „przekazanie” kapitału społecznego zaufania wymaga spójności komunikacyjnej na każdym etapie procesu. Wiarygodny wizerunek zachować powinien zarówno udzielający wsparcia, jak i otrzymujący je beneficjent. Zakłócenia w tak pojmowanym rytuale politycznym narażają całe przedsięwzięcie na porażkę, chociaż o niej nie przesądzą, co potwierdza podany wynik przedterminowych wyborów w Gliwicach.

Bibliografia

- Adamczyk A., *Instytucja prawyborów w Polsce. Prawyborzy prezydenckie (1995–2005)*, „Przegląd Politologiczny” 2011, nr 3.
- Podsiadło B., *Lokalne komitety wyborcze w wyborach samorządowych w Katowicach w 2014 roku na tle ich genezy i historycznego rozwoju*, „Vademecum Śląsk” 2014, nr 2.
- Stępińska A., *Marketingowe strategie wyborcze. Wybory prezydenckie w Polsce (1990–2000)*, Poznań 2004.
- Turska-Kawa A., *Determinanty chwiejności wyborczej*, Katowice 2015.
- Walecka-Rynduch A., *Przejawy manipulacji w kształtowaniu wizerunku polityka. „Efekt Ottingera” w polskiej przestrzeni politycznej*, „Naukowy Przegląd Dziennikarski” 2015, nr 3.
- Zawadzka S., *Wizerunek partii prawicowo-populistycznych w polskich mediach na przykładzie Alternatywy dla Niemiec*, „Com.press” 2019, nr 2.

Materiały dziennikarskie

- Braun: *Zagłosuję na Andrzeja Dudę*, serwis internetowy Fronda.pl, 13 maja 2015, <https://www.frona.pl/a/braun-zaglosuje-na-andrzeja-dude,51332.html> (dostęp: 27.12.2019).
- Budka liczy na poparcie Hołowni w drugiej turze wyborów prezydenckich kandydata PO, serwis informacyjny TVP Info, 3 grudnia 2019, <https://www.tvp.info/45608149/budka-liczy-na-poparcie-holowni-w-drugiej-turze-wyborow-prezydenckich-kandydata-po> (dostęp: 24.12.2019).
- Chmielnik. *PSL popiera Bronisława Komorowskiego*, serwis informacyjny Radia Kielce, 17 maja 2015, <http://m.radio.kielce.pl/post-32665> (dostęp: 24.12.2019).
- Czoik T., *Fikcyjne konto na Facebooku, awantura wokół Piasta. Kampania prezydencka w Gliwicach obfitowała w emocje*, „Gazeta Wyborcza. Gliwice” 31 grudnia 2019, <https://gliwice.wyborcza.pl/gliwice/7,95519,25556346,fikcyjne-konto-na-facebooku-wojna-wokol-piasta-kampania-prezydencka.html> (dostęp: 8.01.2020).
- Frankiewicz Z., *Drodzy Gliwiczanie*, oficjalna strona internetowa Zygmunta Frankiewicza, 29 listopada 2019, <http://www.frankiewicz.pl> (dostęp: 17.01.2020).
- Jedlecki P., *Nie Piotr, to może Aleksander? Krewny Uszoka może wystartować w wyborach prezydenckich*, „Gazeta Wyborcza. Katowice” 18 września 2014, https://katowice.wyborcza.pl/katowice/1,35063,16663844,Nie_Piotr_to_moze_Aleksander_Krewny_Uszoka_moze.html (dostęp: 20.12.2019).
- Jedlecki P., *RAŚ: Oto nowa, lepsza wersja Piotra Uszoka*, „Gazeta Wyborcza. Katowice” 23 września 2014, https://katowice.wyborcza.pl/katowice/1,35063,16691824,RAS__Oto_nowa_lepsza_wersja_Piotra_Uszoka.html (dostęp: 20.12.2019).
- Ostatnie 26 lat to niesłychanie dobrze wykonana praca dla miasta*, „Gazeta Miejska. Gliwice” nr 951 z 3–9 grudnia 2019.
- Piotr Uszok listy pisze. Prokuratura i policja czytają. Kłopoty prezydenta Katowic*, serwis informacyjny telewizji TVS, 31 października 2014, <https://tvs.pl/informacje/piotr-uszok-zlamal-prawo/> (dostęp: 19.12.2019).
- Piotr Uszok nie będzie walczył o fotel prezydenta Katowic*, serwis internetowy TVN24.pl, 16 września 2014, <https://tvn24.pl/wideo/z-anteny/piotr-uszok-nie-bedzie-walczył-o-fotel-prezydenta-katowic,1340477.html> (dostęp: 15.01.2020).

- Przybytek J., *Aleksander Uszok kandydatem RAŚ na prezydenta Katowic*, „Dziennik Zachodni” 23 września 2014, <https://dziennikzachodni.pl/aleksander-uszok-kandydatem-ras-na-prezydenta-katowic-rozmo-wa/ar/3584021> (dostęp: 20.12.2019).
- Sowa B., *Kto wszedł do komitetu poparcia Komorowskiego, a kto z niego wypadł?*, serwis internetowy Dziennik.pl, 26 marca 2015, <https://wiadomosci.dziennik.pl/wybory-prezydenckie/artykuly/485362,lista-nazwisk-komitetu-poparcia-bronislawa-komorowskiego.html> (dostęp: 27.12.2019).
- Szewczyk M., *Krajobraz po wyborach*, „Gazeta Miejska. Gliwice” nr 954 z 8–13 stycznia 2020.
- Wybory prezydenckie 2015. Kwaśniewski namawia do głosowania na Komorowskiego*, „Gazeta Wyborcza” 12 maja 2015, https://wyborcza.pl/1,75398,17902020,Wybory_prezydenckie_2015__Kwasniewski_namawia_do_glosowania.html (dostęp: 24.12.2019).
- Wybory samorządowe: Uszok kandydatem RAŚ na prezydenta Katowic*, serwis informacyjny RMF24.pl, 23 września 2014, <https://www.rmf24.pl/raporty/raport-samorzad-2014/news/news-wybory-samorzadowe-uszok-kandydatem-ras-na-prezydenta-katowic,nId,1504108> (dostęp: 20.12.2019).
- Wyniki wyborów w Katowicach: Marcin Krupa nowym prezydentem Katowic! Pokonał Andrzeja Sośnierza!*, serwis informacyjny telewizji TVS, 30 listopada 2014, <https://tvs.pl/informacje/wyniki-wyborow-w-katowicach-marcin-krupa-nowym-prezydentem-katowic-pokonal-andrzeja-sosnierza/> (dostęp: 19.12.2019).

Communicating the delegation of public support as a form of gaining the favor of the electorate

Keywords: local government, election campaign, public relations, social communication, image of a politician

Summary

The purpose of the paper is to analyze communication activities aimed at providing support in the local elections to the candidate indicated by the outgoing mayor or commune head. Due to the introduction of the limit of two terms for executive authorities of communes in 2018, the discussed phenomenon of transferring the gathered capital of social trust will probably be included in the election campaign scenario. On the basis of empirical research, image activity aimed at delegating the support was presented and threats to the process were identified.